

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УПРАВЛІННЯ
ДОНЕЦЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ
УКРАЇНИ**

*До 25-річчя
Донецького державного університету управління*

**СУЧАСНІ СУСПІЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
У ВИМІРІ СОЦІОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ**

**XIII Всеукраїнська
науково-практична конференція**

**3 березня 2017 року,
Маріуполь, Україна**

УДК 316
ББК 60.5
С91

Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління: матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Маріуполь, 3 березня 2017 р. – Маріуполь: ДонДУУ, 2017. – 279 с.

Засновник: Донецький державний університет управління

Редакційна рада:

головний редактор – д.держ.упр., проф. Марова С.Ф.
заступник головного редактора – д.е.н., доц. Балуюєва О.В.

Редакційна колегія:

д.соц.н., проф. Бурєга В.В. (Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»);

д.держ.упр., проф. Токарева В.І. (Донецький державний університет управління);

к.і.н., доц. Никифоренко Н.О. (Донецький державний університет управління);

к.і.н. Чаплик М.М. (Донецький державний університет управління);

к.політ.н., доц. Мазіна Н.Є. (Донецький державний університет управління);

к.пед.н., доц. Николаєва В.І. (Донецький державний університет управління);

к.соц.н., доц. Скок Н.С. (Донецький державний університет управління);

к.і.н., доц. Суровцева І.Ю. (Донецький державний університет управління).

У збірнику представлено стислий виклад поданих на XIII Всеукраїнську науково-практичну конференцію доповідей та повідомлень, присвячених аналізу проблем сучасного вітчизняного соціуму крізь призму соціології управління. Збірник містить загальні концептуальні підходи до вивчення означеної проблематики, її методологічну та інструментальну складові. Автори звертаються до проблем соціології управління, соціальних комунікацій та соціальних технологій, сучасної освіти, третього сектору та територіальних громад в умовах реформ, тенденцій соціологічної теорії та соціологічних досліджень, а також до висвітлення різноманітних питань, які стосуються актуальної проблематики сучасної соціології та соціальної роботи.

Практичні рекомендації, надані авторами, сприятимуть розумінню того, що особливості перебігу суспільних процесів у мінливих умовах мають бути оперативно виявлені, досліджені та враховані керівниками на різних рівнях.

Адреса редакції: 87513, м. Маріуполь, вул. Карпінського, 58, к. 305.

ISSN 2078-8207

© Донецький державний університет управління, 2017

ЗМІСТ

Розділ 1

**СОЦІОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: СОЦІОЛОГІЧНІ
ВИМІРИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Діденко Н.Г. Актуальні проблеми співробітництва між Україною та ЄС у реформуванні державного управління та місцевого самоврядування.....	8
Слюшинський Б.В. Вплив національної ідентичності на управління в державному секторі.	12
Калинець К.С. Еволюційні передумови розвитку корпоративної соціальної відповідальності	15
Макаренко В.А. До питання про евристичні можливості стратегій соціологічних досліджень в контексті управління реформами в українському суспільстві	18
Петренко-Лисак А.О. Управлінський потенціал тактичного урбанізму.....	21
Тарасенко Д.Л., Шабанова М.О. Складові ефективного механізму реалізації регіональної політики держави	25
Зелінська М.І. Нові «старі» ідеї переформатування напівпрезидентської форми правління в Україні на історичному досвіді 1991-1995 років.....	29
Білоног Ю.С. Індикатори оцінки соціальної звітності компаній в контексті соціологічного дослідження практик корпоративної соціальної відповідальності в Україні.....	33
Мальована В.О. Проблеми легалізації заробітної плати та трудових відносин в Україні....	36
Матичак О.В. Форми соціальної дії та організації у містах: рефлексія за Л. Віртом.....	39
Семиволос В.М. Політико-правові основи організації і функціонування місцевої влади в Україні за радянських часів.....	42

Розділ 2

**ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА, СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ І СОЦІАЛЬНІ
ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ**

Семенець-Орлова І.А. Управлінська культура як фактор організаційного розвитку державних установ	47
Білецька Т.В. Соціальний успіх: особливості досягнення у сучасному суспільстві.....	50
Тарасенко О.Ю. Організаційна культура як важлива складова інноваційного потенціалу галузі.....	54
Малярчук Н.Г. Російське населення в етнічному соціальному просторі УСРР у період українізації 20-30-х рр. XX ст.	58

Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління

Николаева В.І. Використання мобільних технологій у повсякденному житті	62
Никифоренко А.Р. Національна ідентичність в умовах зовнішньої агресії	65
Ілішова О.М. Соціальні конфлікти у вимірі проблем сучасного соціуму	69
Суровцева І.Ю., Одорошенко С. Роль соціального конфлікту в організаційному розвитку	72
Стрижакова А.Ю. Нові ідеї та напрями розвитку транскордонного співробітництва між державами у контексті сучасної суспільно-гуманітарної проблематики	75
Ребро Д.Л. Роль соціальних комунікацій в інформатизації ВНЗ	78

РОЗДІЛ 3

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ СОЦІОЛОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Туренко О.С. Цивілізаційний потенціал «духовного життя» міста – трактування Хосе-Ортеги і Гасета	82
Голиков А.С. Возможности трансформации парсонсовской концептуализации типовых переменных в рамках социологии знания.....	85
Демичева А.В. Соціологія міжнародних відносин: предметне поле та структурно-змістовна наповненість галузі	89
Комих Н.Г. Сучасні тенденції трансформації опитувальних методів соціологічного дослідження	92
Скок Н.С. «Часовий профіль» суспільства: попередній соціологічний аналіз.....	95
Berezhnaja L. Das konzept der Jugendkriminalität journalistischen text sorten.....	98
Горбов В.В. Характеристики практик повсякденності в умовах кризового суспільства	101
Горбачов А.В. Споживча поведінка як маркер соціальної нерівності	104
Руденко Д. Публічний простір міста та його соціальні властивості	108

РОЗДІЛ 4

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Коршун Т.В. Національні меншини: проблеми соціалізації школярів	111
Копилова С.В. Проблема модернізації професійної вищої освіти в сучасній соціокультурній ситуації	114
Ключова Л.М. Нові ідеї розвитку професійної етики педагогічних працівників	117
Мальцева О.В. Університет третього віку в м. Маріуполі: стан розвитку та перспективи.	120
Сікорська І.М. Глобалізаційні виклики сучасної освіти як чинник соціальних трансформацій	124
Сич Т.В. Перспективні напрями у проблематиці сучасних досліджень галузі управління освітою	128

Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління

Сервачак О.В., Коваленко І.І. Профорієнтаційна робота як інструмент підвищення навчальної мотивації студентської молоді	131
Суровцева І.Ю. Креденціалізм: сучасні протиріччя освітнього простору.....	134
Весельська М.В. Формування змін структури професійної діяльності державних службовців у сфері освіти	137
Попова Г.О. Створення умов для впровадження сучасної системи підготовки та перепідготовки управлінських кадрів	140

РОЗДІЛ 5

ТРЕТІЙ СЕКТОР ТА ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ: СЦЕНАРІЇ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ РЕФОРМ

Токарева В.І., Носачова Ю.В. Громадська підтримка як чинник результативності реформ в Україні.....	143
Чечель А.О., Щетина Н.І. Розвиток молодіжних консультативно-дорадчих структур як інструменту соціалізації територіальних громад	146
Костючков С.К. Структури третього сектору й територіальні громади: співробітництво в ім'я демократії.....	150
Верительник С.М. Участь громадськості у формуванні місцевої політики	153
Решетов В.М. Актуальні питання співпраці органів місцевої влади і громади	156
Тимчук Л.М. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування	160
Бородуліна В.В. Организация взаимодействия Мариупольской территориальной громады и представителей третьего сектора в условиях эскалации военного конфликта	163
Зайцева Н.Л. Представницькі органи місцевого самоврядування та громади. Проблеми взаємодії.....	166
Мазіна Н.Є., Хотнянська І.Р. Антикорупційна активність громадянського суспільства як складова протидії корупції в Україні	169

РОЗДІЛ 6

АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМАТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Корнешук В.В. Рівні підготовки соціальних працівників за кордоном	173
Лазарева А.О. Роль соціального працівника в процесі соціалізації обдарованих дітей у шкільному середовищі.....	176
Зубченко С.В., Тимошенко Н.Є. Соціальна підтримка дітей, які виходять з-під опіки до самостійного життя	180

Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління

Марінова Г.М. Шляхи вирішення проблем самотніх літніх людей територіальними центрами соціального обслуговування (надання соціальних послуг)	183
Мальцева О.В., Боднар О.Ф. Соціальна адаптація та реабілітація людей похилого віку як складова ресоціалізації	187
Мальцева О.В., Іванова К.О. Особливості діяльності благодійних організацій в Україні..	191
Мелешко Л.А. Девіантна поведінка у шкільному середовищі.....	195
Сергієнко С.Ю. Соціальна робота: етико-психологічний аспект	198
Чаплик М.М. Перспективи соціальної роботи в умовах впровадження пробації в Україні.	201
Vlasenko H. The human rights concepts and genesis in the social protection discourse	205
Кацаран О.Ф. Направления социальной работы в Украине на современном этапе	209
Трахова Д.В. Актуальні проблеми людей похилого віку в Україні	212
Scholey V. EVS volunteering as a youth movement. The issues of integration and adaptation of EVS volunteers.....	215
Ісаєва В.Ю. Насильство над дітьми як соціальна проблема.....	218

РОЗДІЛ 7

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ, ДЕМОБІЛІЗОВАНИХ ВОЇНІВ АТО ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

Попов В.Ж. Соціальна адаптація в умовах війни: історичний аспект	222
Титаренко Д.М., Титаренко О.О. Военний досвід дітей Донбасу: виклик для суспільства.	225
Мазіна Н.Є. Соціальна ексклюзія серед ВПО: прояви та шляхи подолання	229
Романуха О.М. Проблеми соціальної адаптації внутрішньо переміщених осіб на прикладі м. Кривий Ріг (кейс-стаді громади вимушених переселенців м. Кривий Ріг)	234
Іванова В.В., Пучніна А.О. Ефективність державної політики у сфері соціального захисту воїнів АТО.....	237
Дуля А.В., Веретенко Т.Г. Соціальна підтримка сімей учасників антитерористичної операції.....	241
Тарасенко Д.Л., Бойко Г.І. Проблеми соціальної адаптації внутрішньо переміщених осіб у Маріуполі	245
Кульченко І. Аналіз психологічних заходів, направлених на профілактику та корекцію посттравматичного стресового розладу (ПТСР) у дітей-переселенців.....	248
Никифоренко Н.О., Ткачова Н. Проблеми та перспективи адаптації й інтеграції ВПО до приймаючої громади міста Маріуполя (за матеріалами соціологічного дослідження).....	252
Nykolaieva D. The social support system IDPs in Ukraine	256

РОЗДІЛ 8

**ПЕРЕМІЩЕНІ ВИЩІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ: ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ДО
ПРИЙМАЮЧИХ ГРОМАД**

Беззубко Л.В. Переміщення вищих навчальних закладів Донбасу: проблеми і перспективи.	259
Хриков Є.М. Напрями інтеграції переміщених вищих навчальних закладів до приймаючих громад.....	263
Tanchuk O. E-learning: the possibilities for displaced universities in Ukraine	266
Василець О.І. Проблема інтеграції об'єднань до приймаючих структур як питання взаємного пошуку відповідних референцій: глобалізаційні контексти	269
Грицук О.В., Чернякова О.В. Психологічні особливості психічних станів студентів переміщених вищих навчальних закладів.....	272
Чаплик М.М., Венжега К.О. Професійні та освітні перспективи студентства очима першокурсників (за результатами соціологічного дослідження у ДонДУУ).....	275

УДК 364-787.24(477)

*Дуля А.В.,
магістрант
Київського Університету ім. Б. Грінченка,
Інститут людини,
м. Київ, Україна;
Веретенко Т. Г.,
к. пед. н., професор,
професор кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи
Київського Університету ім. Б. Грінченка,
Інститут людини,
м. Київ, Україна*

СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА СІМЕЙ УЧАСНИКІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Протягом останніх трьох років Україна вимушена проводити бойові дії на Сході країни, що суттєво впливає на функціонування українських сімей. Особливо це стосується сімей учасників антитерористичної операції, оскільки вони характеризуються дистантністю, нестійкістю, небезпекою розпаду родини, недостатнім виховним потенціалом, дефіцитом прояву позитивних почуттів та формуванням патерну неповної сім'ї. Дані проблеми призводять до складних життєвих обставин, які сім'я не може самостійно подолати та потребує соціальної підтримки.

Проблему соціальної підтримки сімей груп ризику неодноразово досліджували такі вітчизняні вчені як: В. Андреєнкова, О. Безпалько, І. Бандурка, Ю. Вітка, Н. Горюк, С. Лісовець, Н. Олексюк, В. Страхова, Л. Шумна та ін.

Вітчизняна дослідниця Л. Шумна вважає, що соціальна підтримка – це організаційно-правова форма соціального забезпечення, яка полягає у повному або частковому поновленні у фізичних осіб або окремих соціальних груп, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, здатності піклуватися про своє особисте життя та брати участь у суспільному житті шляхом безоплатного надання соціальних послуг і матеріальної допомоги [6, с. 18-19].

У своїх наукових працях С. Лісовець визначає три основні елементи з яких складається соціальна підтримка:

- емоційна підтримка: взаєморозуміння, емпатія, позитивне підкріплення;
- допомога у вирішенні проблем: безпосередня і опосередкована (аналіз проблеми, надання порад та рекомендацій в разі потреби);
- соціальна підтримка з боку конкретних осіб, що гарантує відчуття безпеки, стимулює активність індивіда, дає можливість відволіктися від переживання важкої ситуації [2, с. 63].

Соціальна підтримка сімей учасників антитерористичної операції – це процес відновлення власного потенціалу сімей. Даний процес є динамічним, гранично гнучким, оперативним, безперервним і, як правило, спочатку повністю не передбачуваним, оскільки здійснюється і розвивається у міру зростання масштабу та складності проблем, а, отже, породжує при цьому нові проміжні завдання.

Метою соціальної підтримки, на нашу думку, є організація позитивно спрямованої життєдіяльності сім'ї учасників антитерористичної операції та гармонізація її взаємодії з оточенням. При цьому слід враховувати, що саме взаємозв'язок сім'ї учасників антитерористичної операції та оточення, в якому вона функціонує, обумовлює основні завдання соціальної підтримки:

- створення умов для формування соціальної стійкості сім'ї до сприйняття та подолання важких життєвих ситуацій;
- підвищення соціалізуючого потенціалу сім'ї;
- відновлення та підтримка активності сім'ї;
- стимулювання потреби членів сім'ї у трансформації соціальних знань;
- досягнення такого кінцевого результату, за якого необхідність у соціальній підтримці сім'ї зникне [4, 5].

Розглядаючи соціальну підтримку сім'ї учасників антитерористичної операції, ми звернулися до досліджень Н. Олексюка, який вважає, що до властивостей соціальної підтримки сімей військовослужбовця належить:

- науковість (опора на всебічно обґрунтовані дані теоретичного пошуку та практичного застосування досвіду соціальної підтримки сім'ї у різних умовах);
- активність (постійне вивчення змін вирішуваної проблеми сім'ї та нарощування зусиль з метою настання незворотних змін);
- адресність (облік особливостей життєдіяльності кожної сім'ї, вибору актуальних завдань та результатів соціальної взаємодії);
- комплексність (використання у процесі соціальної взаємодії різних

можливостей);

- гнучкість (здатність до багатоваріантності дій, до оперативного переключення на вирішення супутніх завдань, до зміни тактики їх розв'язання);
- динамічність (готовність вирішувати проблеми сім'ї) [4, с. 16].

На основі аналізу наукових джерел [1, 3, 5], ми визначили, що серед найбільш поширених видів соціальної підтримки учасників антитерористичної операції виділяють правову, матеріальну, психологічну, соціально-педагогічну підтримку.

Правова підтримка здійснюється шляхом надання юридичних консультацій, проведення бесід з питань чинного законодавства, гарантій та пільг, здійснення заходів, спрямованих на захист прав та інтересів членів сім'ї учасників антитерористичної операції, захист прав дітей учасників антитерористичної операції, оформлення правових документів, представництво інтересів тощо [3].

Матеріальна підтримка надається шляхом виплат пенсій, компенсацій, допомоги на лікування та оздоровлення, забезпечення продуктами харчування, одягом, медикаментами тощо [1, 3]. Основною метою даного виду соціальної підтримки є забезпечення гідного рівня життя сімей учасників антитерористичної операції з урахуванням їх специфічних потреб та допомогти їм знайти в собі сили та найбільш оптимальні шляхи, щоб подолати ці перешкоди.

Психологічна підтримка спрямована на мобілізацію внутрішніх ресурсів у членів сімей учасників антитерористичної операції, з метою зміни уявлення про безвихідь їх становища, формування впевненості та мотивації щодо подолання почуття тривоги у членів сімей учасників антитерористичної операції за життя та здоров'я одного із їх членів, який в зоні антитерористичної операції, невпевненості в своїх силах. Психологічна підтримка може здійснюватися через надання психологічних консультацій з метою покращення мікроклімату в сім'ї учасників антитерористичної операції, збереження психологічного здоров'я членів сім'ї, адаптація учасників антитерористичної операції до мирного життя, обговорення наявних проблем з членами сім'ї та надання рекомендацій щодо їх вирішення, формування навичок подолання труднощів та сімейних конфліктів, організація та координація психотерапевтичних груп та груп самопомогн, як для учасників антитерористичної операції, так і для їх дружин, психологічна діагностика проблем даних сімей, корекція поведінки у членів сімей учасників антитерористичної операції та реабілітація посттравматичного стресового синдрому в учасників антитерористичної операції [1, 5].

Соціально-педагогічна підтримка орієнтована на превентивну та оперативну допомогу дітям, сім'ям учасників антитерористичної операції шляхом надання їм

необхідної соціально-педагогічної інформації, проведення просвітницьких заходів, консультацій, бесід тощо [1, 5].

На основі аналізу наукових джерел з даної проблематики, ми можемо стверджувати, що *соціальна підтримка сімей учасників антитерористичної операції* – це вид соціальної діяльності спеціально уповноважених органів держави та соціальних інституцій спрямований на забезпечення нормального функціонування сім'ї. Соціальна підтримка сімей учасників антитерористичної операції покликана задовольняти різні соціальні потреби даної категорії клієнтів шляхом надання всіх видів соціальної підтримки: матеріальної, соціально-педагогічної, психологічної та правової підтримки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпалько О. В. Підтримка соціальна / О. В. Безпалько // Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І. Д. Звереві. – Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. – 536 с.
2. Лісовець С. В. Соціальна підтримка як фактор психічного здоров'я студентів / С. В. Лісовець // Вісник Прикарпатського ун-ту. – Івано-Франківськ, 2010. – Вип. XXXV. – Педагогіка. – С. 61-65.
3. На допомогу захисникам Батьківщини: права і пільги для учасників АТО та членів їх сімей – підстави та порядок отримання, рекомендації, довідкова інформація / Ю. Вітка, Н. Горюк, В. Страхова та ін. – К. : Міністерство соціальної політики України, 2015. – 112 с.
4. Олексюк Н. С. Освітня діяльність соціального педагога з сім'ями військовослужбовців Збройних сил України як запорука налагодження їх позитивно спрямованої життєдіяльності / Н. С. Олексюк // Вісник Черкаського університету. – Черкаси, 2010. – Вип. 183 (2). Педагогічні науки. – С. 98-102.
5. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту: навч.-метод. посіб. / В. Л. Андрєєнкова, І. О. Бандурка, Н. П. Бочкор та ін. – К. : Агентство «Україна», 2015. – 175 с.
6. Шумна Л. П. Поняття та види соціальної підтримки / Л. П. Шумна // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. «Право». – 2011. – Вип. 17. – С. 119-125.